

No. 2.

September 1912.

:- MAANDBLAD -:

:-: :-: :-: UITGEGEVEN DOOR :-: :-: :-:
HET NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG.

CORRESPONDENTIE.

Alle correspondentie, dit Maandblad betreffende, moet gericht worden aan ondergeteekende.

Mededeelingen enz. vóór 't *Octobernummer* worden *uiterlijk* 20 September ingewacht.

J. H. M. ERN. GADIOT,
Rijksweg B 371, Sittard.

De Secretaris verzoekt den heer Booij, Hoofd der School te Oud-Vroenhoven, beleefd, hem zijne voorletters op te geven. (Toezending van visitekaartje is voldoende.)

Mr. D. FREES,
villa „Beekhof”, Heerlen.

Ondergeteekende verzoekt beleefd, zijn oproepingen op pagina 3 en 4 van het vorig nummer nog eens na te lezen en de noodige aandacht te schenken. Meerdere samenwerking is hoogst gewenscht.

A. M. SPRENGER,
Spoorweglaan 4, Maastricht.

I. NIEUW VOOR DE FLORA.

Roemeria violacea Med. Deze voor onze Flora nieuwe adventiva, vonden we in Juni l.l. buiten de *Pieterspoort te Maastricht*, op daar ter plaatse uitgestort puin.

In Duitschland was deze Zuid-Europeesche plant reeds langer aangevoerd. Hare beschrijving vindt men, behalve in oudere, groote buitenlandsche werken, o. a. ook in de nieuwe Flora van Stürm.

Ze lijkt wel iets op een *Eschscholtzia* met kleine violette bloemen.

Linnaeus en De Candolle hielden haar voor 'n *hybride* (*Chelidonium* resp. *Roemeria hybrida*).

Latere proeven bewezen, dat ze *geen* hybride kan zijn.

De tweede soort *Roemeria orientalis* met kleinere bloemen en langere zaaddoozen is in ons land nog niet waargenomen.

Vicia dasycarpa Aschrs. Ofschoon deze soort nog niet vermeld staat in de Nederlandsche Flora's, vonden we haar op verschillende plaatsen aangevoerd, *langs de spoorwegen Maastricht-Aken* en *Sittard-Herzogenrath*, en wel den vorm *varia* (= *Vicia villosa*, *C. glabresceus*).

II. „Oude” Planten weêrgevonden.

Voor 't onderzoek van 't moeielijk geslacht „*Rubus*” hebben we gedurende 'n paar dagen kunnen genieten van de welwillende en bekwame hulp van den heer W. W. Schipper, leeraar in dier- en plantkunde a/h. Gymnasium te Win-schoten.

Jarenlang heeft deze zich op de studie der *Rubussoorten* toegelegd. De afbeeldingen in de „*Flora Batava*” zijn van zijne hand. Ik liet hem in mijn herbarium een oud exemplaar zien van *Rubus Bellardii* W + N, dat in 1862 door apotheker Bosquet in 't *Ravensbosch* verzameld was.

De heer Schipper wist deze plant alléén staan bij *Nijmegen*. Tot ons groot genoegen vonden we haar, begin Augustus, in 't *Ravensbosch* terug en wel in groote hoeveelheid.

Later zag ik haar ook in 't bosch te *Vliek, bij Ulestraten*.

Als we ons aan de indeeling van Focke houden, behoort ze tot de *glandulosa*-groep en valt in 't oog door haar vele bruine stekels en klierharen, door de geelgroene kleur der jongere bladeren en den als 't ware opgezette top van elk blaadje.

Aan Dumoulin schijnt de aanwezigheid van *Rubus Bellardii* in Limburg onbekend te zijn geweest. Immers hij maakt van haar geen melding in z'n „*Guide du Botaniste*”, verschenen in 1868.

Tegelijk met *Roemeria violacea* Med. vonden we buiten de Pieterspoort te Maastricht:

Papaver hispidum Lmk. en wel in haar typischen, geheel ruigen vorm.

Wegens haar behaarde zaaddoos behoort deze plant tot de *Argemone*-groep.

Ze is 'n echt Midden- en Zuid-Europeesch gewas, 't welk echter al in 1858 door Dumoulin in de nabijheid van Maastricht werd waargenomen.

Zooals 't met meer adventiva gaat, *Papaver hispidum* Lmk. schijnt voor geruimen tijd verdwenen te zijn geweest.

Sommige Nederlandsche flora's, o. a. die van Heukels, vermelden haar niet eens.

III. Zeldzame Planten.

Cyperus fuscus L. Tevergeefs hadden we tot nog toe in Zuid-Limburg naar „Bruin Cypergras” gezocht.

Eindelijk hebben we 't begin Augustus gevonden en wel op 'n plaats, die we — omdat we haar zoo dikwijls al hadden afgezocht — werkelijk goed meenden te kennen.

We vonden de plant n.m.l. in 't bosch te *Naenhof bij Hoensbroek*. Slechts 'n heel klein plekje is er mee begroeid. Nu zoeken we nog naar *Cyperus flavescens* L.

Wie zoekt mee?

Chenopodium Capitatum Aschrs. of de z.g.n. Aardbeispinazie vonden we langs de Maas tusschen *Gronsveld en Heugem*.

De twee exemplaren, die daar vol rijp zaad stonden, hebben we natuurlijk stilletjes laten staan. Onze zeldzame Planten worden helaas toch al veel te veel uitgerooid.

Chenopodium Vulvaria L. zagen we staan langs moestuinen te *Itteren*.

Terecht heet deze plant in 't Hollandsch „Stinkmelde”. Haar misselijke reuk naar haringen kwam ons reeds van verre tegen.

Anagallis coerulea Schr. staat bij *Geulle*, langs de Maas op afval.

't Zou de moeite loonen deze zeldzame „Guischelheil” als sierplant te kweken, om wille van haar prachtige gentiaanblauwe bloempjes.

De heer Hupperetz vond ze, begin Augustus, eveneens bij *Weert*.

Geranium rotundifolium L. groeit in enorme hoeveelheden buiten de *Boschpoort te Maastricht*, in de vestingwerken (Kazemat B); verder langs 't goederenspoor te Maastricht, en langs 't spoor te *St. Jansgeleen (Spaubeek)*.

Reeds Dumoulin gaf haar bij *Maastricht* aan. Oudemans meende nog immer aan haar voorkomen hier te lande te moeten twijfelen.

Nuth.

A. DE WEVER.

KLEINE MEDEDEELINGEN.

(7.) Eenige merkwaardigheden.

Recht tegenover de smidse in Swolgen staan een tiental exemplaren van de zeldzame *Cirsium arvense* *P. integrifolium* naast de gewone vorm, terwijl tusschen Swolgen en Tienray aan den weg een Meterhoog exemplaar van *Carlina vulgaris* te pronken staat.

(8.)

Het is wel eigenaardig, dat de eenige soort kikker in de vennetjes bij het Well'sche Mehr, *Rana arvalis* is. *)

Met honderden zijn ze daar te vangen.

A. WILLEMSE,
Well (L.) arts.

(9.) *Lolium temulentum*.

Naar aanleiding van het bericht van Dr. de Wever over bovengenoemd gras *) deel ik mede, dat ik deze *Lolium*soort drie maal bij Venlo heb aangetroffen. Den laatsten keer vond ik een buitengewoon krachtig exemplaar in de buurt van de gemeentelijke vuilnisbelt.

Venlo.

G.

(10.) *Heggerank*.

Deze in Limburg zoo gewone plant, is, zooals men weet, tweehuizig, terwijl de bestuiving plaats heeft door vliesvleugeligen. Windbestuiving is, in verband met den bouw der bloemen, uitgesloten.

Toch brengen geïsoleerde vrouwelijke planten regelmatig rijpe vruchten voort. In mijn tuin groeit een vrouwelijk exemplaar, terwijl 't dichtstbijzijnde mannelijke ex. zeker op 10 minuten afstand groeit. De gegeele plant is met rijpe vruchten overdekt, ook aan takken, die ik voor alle zekerheid met fijn gaas omwonden had.

Alvorens echter met zekerheid te kunnen zeggen, dat hier parthenogenesis voorkomt, moet onderzocht worden of aan vrouwelijke exemplaren niet enkele mannelijke bloemen voorkomen, zooals dat o. a. bij 't Bingelkruid 't geval is. Volgens tot nog toe opgedane ervaringen brengen de zaden van geïsoleerde vrouwelijke heggerankplanten uitsluitend mannelijke exemplaren voort.

Voor al dit laatste kan gemakkelijk onderzocht worden. Ik ben van plan, dergelijke cultuurproeven te doen, doch het zou me aangenaam zijn, als anderen ook eens een kleine cultuur zouden willen aanleggen. Zaden stef ik gaarne beschikbaar.

Venlo.

G.

*) Zie mededeeling (1.) vorig nummer.

*) Zie mededeeling (4.) vorig nummer.

EXCURSIES.

„Kring Grathem”. Voortzetting der excursie langs de Maas te Beegden op Maandag 16 September. Bijeenkomst bij Rutten, om 5 uur. Leider: de heer Schreurs. (Eenige kennisgeving).

VERSLAGEN.

Op de excursie langs de Maas te Beegden, gehouden op 21 Aug., trokken o. m. vooral onze aandacht:

Zwanebloem (*Butomus umbellatus*), groote Waterweegbree (*Alisma plantago*), Pijlkruid (*Sagittaria sagittifolia*), Vertakte Egelskop (*Sparganium ramosum*), Driedeelig Tandzaad (*Bidens tripartita*), Leverkruid (*Eupatorium cannabinum*), Heelblaadjes, gesl. Vlooienkruid (*Pulicaria dysenterica*), Wilde Bertram, gesl. Duizendblad (*Achillea Ptarmica*), Gele Waterkers (*Nasturtium amphibium*), Steenraket (*Erysimum cheiranthoides*), Roode oogentroost (*Euphrasia odontites*), Bitterzoet (*Solanum dulcamara*), Cichorei (*Cichorium intybus*), Glidkruid (*Scutellaria galericulata*), meest alle prachtig bloeiende, forsche planten, van buitengewone grootte, zeker tengevolge van den vruchtbaren bodem.

Een visscher toonde ons: rivierprik en barbeel.
T. V.

LITERATUUR.

Verschenen bij W. Versluys te Amsterdam: *Bibliotheek van de Levende Natuur*. No. 1, JAC. P. THIJSSSE, Het Vogelboekje, geb. f 1.—. No. 2, E. HEIMANS, Het Aquariumboekje.

(Zie: Beantwoording van Vragen enz.)

In de op 15 Aug. l.l. verschenen 8^e aflevering van „De Levende Natuur”, komt o. m. voor eene beschrijving der Biologische Tentoonstelling en de Excursie op 9 en 10 Juni l.l. van de hand van onzen Secretaris, met een drietal afbeeldingen naar foto's van de h.h. van de Camp en Weijers.

Van den hak op den tak. Schetsen uit het Vogelleven, door FRED. J. VAN UILDRIKS, 176 pagina's. Prijs ingen. f 1.50; gebonden f 1.90. Deventer, H. P. ten Braak.

Kultuur van in 't wild levende vogels, door G. WOLDA; 40 pag., f 0.50. Amsterdam, W. Versluys.

De St. Pietersberg bij Maastricht (met photo's van de onderaardsche groeven), beschreven door H. KNIPPENBERG, 34 pagina's f 0.25. Maastricht Cl. Goffin.

VRAAGBUS.

(De ieden worden dringend verzocht de noodige aandacht aan de vragen te schenken. Er zal op eventueele beantwoording hunnerzijds hoogen prijs gesteld worden.)

Wie kan mij 't middel opgeven om insecten enz., die voor een verzameling opgeprikst moeten worden, vooraf te doodden. Het middel mag natuurlijk geen verkleuring of vervorming veroorzaken en mag ook voor den verwerker niet schadelijk zijn. P.

Beantwoording van Vragen, enz.

In verband met de vraag van X. in 't vorige nummer naar een geschikt tijdschrift over aquariums, verwijs ik hem in het bijzonder naar „Het Aquariumboekje” door E. Heimans (uitgave W. Versluys te Amsterdam, geb. f 1.—.) Het is wel geen tijdschrift, maar voor den beginnenden aquariumliefhebber een buitengewoon practisch, bijna onmisbaar werkje. D. F.

A. te E. 't Aardige beestje, in uw tuin gevangen, dat ge mij ter determinatie overzondt, was 'n jonge *waterrat* (*Arvicola amphibius*). Asjeblijft niet te verwisselen met de *bruine rat* (*Mus decumanus*), die in Limburg verkeerdelijk haast altijd ook *waterrat* wordt genoemd!

JOS. CREMERS.

Voor het op te richten Provinciaal Museum van Nat. Historie.

Den 23 Aug. l.l. kwam men me zeggen, dat er zich in 't bosch nabij St. Geertrui 'n nest bevond van de groote Hazelmuis (*Myoxus nitela* Schr.)

Vergezeld van 'n goed schutter ben ik er dadelijk op afgegaan. Al gauw hadden we 't nest gevonden. Stevig zat 't, 'n paar Meters hoog, vast tusschen kamperfoelieeranken in 'n jongen esch.

De beide oudjes kwamen spoedig naar buiten en tuimelden door 'n welgemikt schot naar beneden.

Twee meer dan half volwassen jongen verlieten eerst 't nest toen 'k dat met 'n stok had aangeraakt en klauterden rond over de takken van den boom. Door den esch flink te schudden, vielen ze op den grond.

't Lukte me een der beestjes levend te vangen; 't andere ontsnapte.

Nest en muizen zijn bestemd voor ons op te richten Provinciaal Museum van Nat. Historie.

Dat de Hazelmuizen echte „vernielallen” zijn, bleek me 'n keer te meer uit de vele veertjes van allerhande vogels en uit de resten van eierschalen, die ik in en boven, op en rondom 't „roovershol” aantrof.

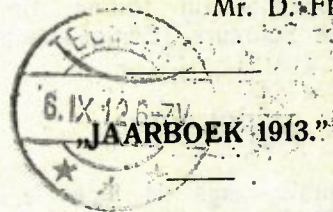
Eijsden.

JOS. CREMERS.

onderwijzer, *Blitterswijk*; — F. de Wever, arts, *Heerlen*.

Totaal op 24 Augustus, 1912: 199 leden.

De Secretaris,
Mr. D. FREES, *Heerlen*.

OFFICIËEL.

Nieuwe leden sedert 1 Augustus 1912:

Jhr. Mr. G. L. M. H. Ruijs de Beerenbrouck,
Commissaris der Koningin in Limburg, *Maastricht*;
D. Ramakers, Hoofd der School en Landbouw-

Heeren inzenders wordt beleefd de bekendmaking op pagina 4 in 't vorig nummer in herinnering gebracht.

De Redactie-Commissie.

MAANDBLAD

van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Druk N.V. „STOOMDRUKKERIJ FLORALIA”, Assen.

R. J. J. Beursgens

Den Heer
Mejuffr.

Ch. P. R. de

s. s. t. t.

te

Meil 6 Tegelen

ADVERTENTIËN.

Alle in het wild levende **planten** en **dieren** kunnen door ondergeteekende geleverd worden, voor zooverre zij in Europa voorkomen.

Aanbevelend, **P. J. J. BEURSGENS,**
Sittard.

Ter overname gevraagd: **goede Microscop** of alleen sterk en scherp objectief.

Aanbieding onder letter V., aan dit blad.

VLEERMUIZEN gevraagd.

Wie in 't najaar **Vleermuizen**, vooral **wijjes**, kan bemachtigen, zal me ten zeerste verplichten, als hij mij de bestjes wil toesturen.

Ik weet zeer goed, dat deze nuttige dieren moeten gespaard blijven.

'n Wetenschappelijk onderzoek maakt 't echter noodzakelijk, dat ik over zooveel mogelijk dood- en levende exemplaren kan beschikken.

Eijsden.

JOS. CREMERS.